

তাক GB AZ'vPvi vbcxob

মুহাম্মদ আবদুল্লাহ আল মাসুম

ersjv`tki cvkZiv`gqvbgvi | mvKqvi Gnkqvi
GB AĀtj i Dbwz l mgwxi ōvi hLb DtbPb nq ,
hLb MYZtšj tRvqi eBtQ, wK tmB gnZggnwjg
nZvi cpiveĒ NuĀQ | gnwjg AajwZ AvivKvb
ivR` gqvbgvii gnwjg weĀl mvgwiK Rvš-
miKvtii mnvqZvq bvmvKv l tešx`i nvjvi wkKvi
nt`Q cĀZwbqZ kZkZ tiwnzv gnwjg | Zv`i Zxe
wbhPZb t`K tinvB cvt`Q bv bvix l wk`iv | Pjgvb
mnsmZvq kZ kZ gnjgvtK knx` Kiv ntqĀQ |
Zv`i it` i wĀZ ntqĀQ AvivKvtbi meR Nvm, m`
ntqĀQ gwU | bvix-cj`ti AvZPrKvti evZvm fix
ntq DtvĀQ | ivLvBbt`i jlvU l AvMsthvM
Niewo nwiĀq Dv`y-ntqĀQ cĀq 1 jvL 40 nrvi
tiwnzv | Gme Dv`y-Lv` l wivc` Avktqi Rb`
gwiqv ntq w`wK QĀU teovt`Qb | wKš` tKv_l
wivc` Avkq wjĀQ bv tiwnzv gnjgvt`i |
mwieK cwi w`wZ tiwnzv`i AZš-cĀZKtj etj B
w kvniv tiwnzviv iay cĀY evPvbi Rb` `tj `tj
ersjv`tk XĀK coĀZ PvBtQ; Avi wZ` AwfĀZvi
cUfngtZ KwB ev`eZvi KvĀY ersjv`k miKvi
Zv`i AbcĀek tVwKtq PjĀQ | mv`cĀZK GK wmvte
Rvbv hvq, cĀq wZb jvL kiYv`Ptiwnzv eim KiĀQ
ersjv`tk | wKš` Giv tKDB ersjv`kx bvmiK bq,
Zv AvšRwKfvtel`KZ | dtj ersjv`k miKvtii
cĀ t`K Zv`i Ptj thtZ tRvi ZvM` t`qv nt`Q |
wKš` gqvbgvi mxgtš` KlvvZvi wWĀQ Zviv wR
t`tk wdtiZ cvitQ bv | G Ae`vq tiwnzv`i cwiPq
Gtm`wotqĀQ ivonxb RwZtZ | ZvQrov AvivKvb
AĀtj Zv`i mSL`vMmĀZv`vKtj l Zv tiva Kivi
Rb` tKškj cĀqb KtiĀQ gqvbgvi miKvi | Zv`i
tFvUwaKvi tB | tB tKvb msvewmbK l mvgwiRK
Avakvi | wR t`tk ciemx Zviv | Zviv gqvbgvii
Ab` cĀ tK AbgWZ Qrov thtZ cvti bv | ivLvBtb
মুসলিম পল্লী তুলে দিয়ে সেখানে বৌx emwZ`vcĀbi
ga` w`tq gnwjg g`i mSL`vj Nyevbvtbv ntqĀQ | cĀvš-

ti MZ KtqK`kK atj jvL jvL Pxbv kiYv`Pv`v
tMtĀQ t`kwĀZ | iaytešx` nlqvq Zv`i mvZ Lp
gvd KtiĀQ gqvbgvi miKvi | Gw`tK gqvbgvi t`K
cwjĀq Avmv tiwnzv kiYv`P`i Avkq t`qv Rb`
hĀivĀ, RwZmsN Ges wDg`vb ivBUm lqvP
ersjv`tki cWZ AvvYv Rvbtj l gqvbgvii MYnZ`v
etĀ KvRi tKvb ev`e c`Āc wbt`Qbv |
Gnkqvi cĀxb weL`vZ emvR`bMix etj L`vZ AvivKvb
GKKvtj hv`i`vaxb ivĀQj, ĀlgZv l cĀve
cĀZcĀE wQj, GLb ZvivB mšymx tešx`i AgvbiK
wbhPZbi wkKvi | gqvbgvii gnwjg RbtMvxi fV
weo`bvi BvZnm th KvDĀK ZwoZ Kite | GB
Dcgnv`k l`wĀY ce`Gnkqvi meĀg th KtqKw
GjvKvq gnwjg emwZ MĀo l tV, AvivKvb Zvi gĀ
Ab`Zg | tiwnzviv tmB AvivKvb gnjgvtbi eskai |
AvivKvtbi P`mh`estki cĀg ivRv gnr B` P`
(788-810 wL`vĀ) gnjgvt`i AvPvi-AvPiY l
Bmjvgti tmš`thP cWZ g` ntq tmLvB Bmjvg
cPvii evcK mthvM t`b Ges mvĀ mvĀ ivRv
gnjgvt`i`vqxfite emevtmi l AbgWZ t`b | tm
mĀv` wevfbomgq cW`exi wevfbomĀĀj t`K gnwjg
emvK, bweK, Bmjvg cPviKMY AvivKvtb Gtm
GLvbKvi`vbxq gnjv`i mĀ weevnmĀ Ave
হতেন। এভাবে আরাকানে মুসলমানদের সংখ্যা ক্রমশ
emx cvq | 1430 mĀj cWwZ 22 nrvi eMĀvBj
AvqZbi`vaxb gnwjg t`k AvivKvtb mĀxN`Bk
eQtiil tenk mgqKvj gnwjg kmb`vqx wQj | G
mgtq cvq cĀZ`K ivRv wbtRt`i tešx` bvtgi mvĀ
GKw gnwjg bvg e`envi KtiĀQb | dvimx miKwi
fvlv wntmte Pjynq | tMstoi gnjgvt`i AbKĀY
gĀv cĀvi ceZB nq | gĀvi GKvĀV ivRvi gnwjg
bvg l AwfĀK Kvj Ges AcimĀV gnjgvt`i
Kwjgv kixd Avix nitd tJLv nq | ivRvi
%nb`ewnbxZ Andmvi t`K %mbK chš- cvq
mevBtK gnjgvt`i ga` t`K fWZ`Kivbv ntZv |

ცეუ

გსჯ, ცილქი ანაკისკ B გნჯ გვბ ოტქვ| კვრხ
 ობტკმ Kტი ოეპვი Kvh©ცი Pვი Z ntZv| 1660 მტქ
 ZrKvjxb გმიRv ოგvNj ოგvU კvnRv`v კvn მRvi
 Kb`vK ოგvntმტე ცvl qvi Rb` c`ve ოტქ კvn მRvi
 მტ½ Zvi ოეტiva ოი` nq| ომ ოტქტი GB ოივn½
 გნჯ გიB ომwოb გნჯ გ ivRKb`vi მფი ოეპvZ
 გvMტq GტmQტქb| ოw`l Zviv ოdj ოbოb| ოKŠ`
 Zv`i ოvnm, ოngugZv l გნჯ გ ოntმტე AvZghP`v
 BwZnvტm ოქLv AvტQ| AZtci AvivKvb ivRv
 _v` _p`p` ოგvNj ოგvU მRvK ოცი ოეტი nZ`v Kტი G
 ivR``Lj Kტი| Gici ოი` nq გნჯ გvტი Dci Zvi
 ობოქ AgvოeK AZ`vPvi ოbcოb| ცvq ოvტო ოZbk
 ოQi გნჯ გvტი KivUvZ nq GB ოეPn Ae`vi
 გტა`| ოეP ivRvMY Xvjvl ოvტე გნჯ გ ოbab KιZ
 _vτK| 1828 მტქ ოეUk კvmKტი ანაკტი Avტm G
 fLŲ| ოKŠ` გნჯ გ RbτMvŲxi ოvτM`i ოKvb ოიეZB
 NტUოb| Zტე 1937 მტქ გvqvbგvi ოvqEკvb jvტი
 ci ოტს`ტი ოვი Kოr Z ოv`cŲvqK `v½v ო`vcK
 AvKvi ოviY Kტი Ges Zviv jvL jvL გნჯ გK nZ`v
 Kტი| 1948 მტქ 4 Rvbგvოi ოvgP (გvqvbგvi)
 ო`xოbZv ARB Kტი| ოი` nq ოუ`jxq MYZტსქ cტ
 ოvτv| ომ ოგq ცvj ოგvU ოiვn½v`i ოvZოbოaZv|Qj|
 G RbτMvŲxi KιqKRb c`` ოiKvოi `vqZl ცvj b
 Kტიb| ოKŠ` ოvgP ო`xოb Kivi cტე ოეUkiv ოh 139ოU
 RvZτMvŲxi Zviv Kv c`p` Kტი, Zvi გტა` ოiვn½v`i
 bvg ოსf` ოQj bv| dტქ 1962 მტქ ოRbτij ოb
 DBb ოvgოi K ოf`vოb NოUტq ivŲxq ოgZv`Lj Kιj
 Zv`i ოvM`vKvτk ობტg Avტm ო`f`Mოi bZp ოa`vq|
 Gici ოტK AvivKvb ivტR`i ოsL`vMოi ო გნჯ გvტი
 ოgოq, ო_ოvZK, ოvgოi K Ges ivR`vZKvტე
 ოeZvŲტი Rb` GK ოj`cოvix ოვი Kιb ოvτZ ოbq
 nq| გნჯ გ ოეტŲlx ოტს` ოvgოi K Rvს` ოiKvi
 AvivKvტი გნჯ გvტი Dci ოუგLx ოbოfZb l
 AgvოeK ოvPiY KιZ _vτK| Zbτa` 1970 მტქ
 ci ოტK ოmbოvოbτZ ოiვn½v გნჯ გ RbτMvŲx ოტK
 ობტკm ოU Kტი ოl qv, ოiKvოi PvKvოi ო`qvi ოტქტი
 GKB ოbqg ოbოiY Kiv, ოmLvტb ოLb ZLb ოh KvDτK
 _BოiოEi ოwτოvτM ოbოfZb, ოebv გRvιτZ kg
 LvUvტი, ოgოq ოvPvi ოbოvოb ცvj ოb ოეო ობტa

Avτivc, ოeოv ოUტb ოvav, ოvZvqτZi ოტქტი ოეო
 ობტa, ოbოePvტი nZ`v, MYτMŲZvi, RvqMv Rvq l
 lqvKŲl ო`ოUოE ოvτRqvB, ivR`vZK ოbcოb,
 ო_ოvZK ოEAv l ოkvlY, გნჯ გ ოvιτ`i ოlPvi ci
 nZ`v BZ`v`| ოvMოi KZ; ოvBb ოსტkოb Kivi გv`ტg
 ოKტo ოbq nq Zv`i ოvMოi K ოvKvi | 2010 მტქ
 ცvj ოგvU ოbოfტი გv`ტgl ოemvgოi K ოcvkτKi
 ოvgოi K ოiKvi ოgZvq GτMτQ| ოeZოv ოcოmτWოU
 ოRbτij ოBb ოmBb ოn`Qb ოvტeK ოvgოi K Rvს`
 ოZოb 8 jvL ოiვn½v გნჯ გvტი ოmτ`k ოტK ოi Kტი
 ო`qvi ოy`ოo Bw½Z ო`ტqŲb| ოZოb ოეტqŲb,
 ოiვn½v`i ოeZvob ო_eო RvZოსტი ოiYv`ოeოqK
 ოs`vi ოვი Pვი Z ოvKq ოkოeti ოvVტიB ოiვn½v
 ოgm`vi 'GKgvτ ოgოvოb'| ოZvāxi ci ოZvāx ოti
 ოemvო Kιj l ოcZfოgτZB Zv`i ოejv ოn`Q ოA`ოa
 ოwτოm| ოiτcოU`l ოv ოvq, ოZ ოQi 3 ოvτmτ
 ოvKqvტი GKოU გნჯ გ ოkოeti ოvMოi ოnτq ოeP
 ოvოbKiv გნჯ გტი GKოU ოvctოb dτgოmB KιZ
 ოტქ| dτgოbოi KιZj RvqMv ოvსv ო`kx ოქLv ო`τL
 ოkოeti ოქvKRb dτgოmB KιZ ოA`Kvi Kιj
 ოvოb`iv Gici Pvi გvოvოm ოvU ოeოτK ოti ობტq
 ოvq| Gfოte ოmLvტი PjτQ ოgოeK ოbოfZb-
 ოbcოb| ოmLvტი ოiვn½v`i ო`ოUოE ოRvi Kტი ოKტo
 ოbl qv nq| Zv`i ოk`v-`v`ოmოi ოmτოm ოbB| ოეტq
 Kivi ოbგvZ ოbB| ოsოb ოnτ ოbოUოb ოbB| RvZMZ
 ოვიPq ოKvK KιZ ოl qv nq ოv| ოsL`v ოvτZ ოv
 ოvტo ოm Rb` ოvτivcZ nq Gტი ci GK ოeოოbτa|
 G ოePn Ae`vq Zv`i ობტq RvZოსტი ოKvb
 D`PevK` ოbB| ოvgოti ო`τkl GK ოkოxi ოქvK
 ოwτოbოτქტი ოvgოeKvi ობტq ოek ოm`Pvi _vτKb|
 ოKტიKvZ So ოZvτj b ოKŠ` ოiვn½v`i ოbოfZტი
 ო`cvტი Zv`i ოbოj ოfოe ოl ოv ოvq| ოvსRvZK
 ოvgოeKvi ოs`v, ოქvi ოRvιτj v ოgKv ოbB|
 ოAvოmოB cig ოg`Rოe nZ`v ოvოcvŲ ოgi ოvYxi
 ოZvKოvოx ოტს`iv ოLb ოiვn½v გნჯ გvტი
 ოZ`vPტი ო`ig ოiვvi Pjvτ`Q, ოvო-Nტი ოMτq
 jოcvU Pjvτ`Q Ges გvტი ci ოgm ოbოePტი ოbciოa
 ოvix-ოki-ოxτK nZ`v KιτQ, ZLb Z_vKv_Z
 ოvgოeKvιeოv ოv ოb ოeოv ოq ოMτ ოmZ` ოK Zviv

cêÜ

gvbeZvi c†¶ KVR Ktib bvk †Kv†bv we†`kx †Mvôxi
 `vjvj x Ktib, G c†kæRvMv `†fweK| we†k|c†q 53wU
 msL`vMwiô gvnwjg †`k _vKv m†Êl gvnwjg†i
 MYnZ`v †_†K i¶¶vq †Kv†bv m†s†j b nq bv| we†k†
 kw³ai gvnwjg ivó†c†vbi Zv†i ¶¶gZvi gmb`
 wUwK†q ivLvi `†_c†vkw³i cv PvUv †Mjv†g cwiYZ
 n†q†Q| wbhZZ gvnwjg bi-bvix Avi wb`úvc wki
 AvZ¶Rkvi Avi AvnvRvwi†Z cwl`exi AvKvk evZvm
 cKw³úZ| A_P Zv†i GB Ki`b AvnvRvix Avi
 AvZ¶v` we†k†i gvnjgvb †bZv†i Kvb chS-†c†Qvq
 bv| AvR wK mvjvnDwi b AvBq†x, eLwZqvi wLj Rx,
 kvn Rvjvj, wKsev Zwi K web w†qv†i gZ †KD †bB,
 †h AvivKv†bi gvnjgvb†i i¶¶vq Rxb DrmM¶Kite?
 h¶M h¶M a†i hviv AvivKvb Z_v ivLv†bi Awaevmx GB
 tiwn½v†i G_wbK wKbwRs †_†K g†w³ w†Z `¶U KVR
 m³úv`†b we†R†o Avl qvR Zuj - K. ivLv†bi
 tiwn½v†i wbiwc` Awaevm wbwÖZ Ki†Z nte|

L. tiwn½v G_wbK wKbwRs†q RwoZ†i wePvi wbwÖZ
 Ki†Z nte| I†n we†k| gvnwjg! †Zvgiv wK i†b†Qv bv
 nvRvi nvRvi bvix wki, Abv_ I AZ`vPwi Z†i
 AvZ¶v`| Zey wK bxie _vKte? i†b! †Zvgiv†i
 উদ্দেশ্যে আল্লাহ তা'আলা কি বলেছেন- ØAvi †Zvgiv†i
 কি হল যে, তেমাৱা আল্লাৱni c†_j ovB KiQ bv`†
 †mB c†l, bvix I wki†i Rb? hviv G c†v Ki†Q,
 †n Avgv†i cvj bKZ¶ Avgv†i †K GB e`†_†K †ei
 Ki; hvi Awaevmxiv AZ`vPvix! Avi †Zvgvi c¶¶ †_†K
 Avgv†i Rb` c¶¶vej †bKvix wba¶Y K†i `vl Ges
 †Zvgvi c¶¶ †_†K Avgv†i Rb` m³vnh`Kvix wba¶Y
 K†i `vl | [m†v wbm³ :75] wKŠ Zv†i †m dwiqv`
 Avgv†i gZ NgŠ-gvb†i Kvb †c††Q bv! wKqv†Zi
 দিন যখন আল্লাহ আমাদেরকে এই বিষয়ে জিজ্ঞাসা করবে
 Avgiv wK DÊi †`e?